

MÁ VIZE KUTNÉ HORY

*Your reach shall exceed your grasp.
(Dosáhni výše, než kde ses zachytil!)*
Heslo anglických poutníků do Ameriky.

Redakční rada Krásného města mě požádala, abych pro toto číslo sepsal svou vizi Kutné Hory. Úkol to nebyl jednoduchý, neboť těch vizí mám několik. Zde představuji svou dlouhodobou vizi nejoptimističtější. Není to Ovidiův Zlatý věk, ani Stříbrná Kutná Hora středověku, ale stabilní existence malého města ve sjednocené Evropě.

Vize není věštění, předpověď o tom, jak věci budou, ale o tom, jak by mohly být. Jeden druh vize je představa o vzdálené budoucnosti, pokud by podmínky zůstaly stejné. Jiné vize předpokládají pro svou realizaci možnou nebo nutnou změnu podmínek. Při krátkodobých záměrech, řekněme do patnácti let, jde o to vytvořit podmínky pro jejich uskutečnění a najít zdroje. Mezi ty většinou patří i hospodářská, společenská a politická stabilita a hlavně společné odhodlání a vytrvalost. Při dlouhodobých záměrech (dvacet až sto či více let) je tomu jinak. Základem strategie dlouhodobého a udržitelného rozvoje je snaha o odstranění těch podmínek, které uskutečnění záměru brání, a pokus o omezení růstu dalších překážek. Pak se jen čeká na příležitosti a na zdroje, které se časem objeví.

Představme si tedy, že byla odstraněna, zmírněna nebo překonána většina z následujících překážek dlouhodobého a udržitelného rozvoje Kutné Hory:

1. Dopravní izolace Kutné Hory — od sousedních měst (Čáslavi, Kolína), blízkých velkých měst (Pardubic, Hradce, Jihlavy), od Prahy a letiště, od ciziny.
2. Násilná kolonizace v šedesátých letech (armáda, policie a „dělnická třída“ a pro ně stavěné paneláky) a nepovedená industrializace (hlavně ČKD) Kutné Hory; následné rozdělení města na dvě demograficky, společensky a kulturně rozdílné části — jinými slovy „Kletba Forejta a Jankovcové“.
3. Zhyzdění panoramatu města prasečnickovou architekturou (např. síla Obily, činžák naproti Kozlíkům, stožár na Kaňku, učiliště na Karlově, nová kasárna) a rozbití jednoty a celistvosti historického prostředí bouráním cenných staveb a povolováním vlivným občanům, aby ničili valy a historické zdi vbudováním vchodů pro soukromé garáže a podniky (v Ruthardce, Na Valech, ve strmé spojovací cestě mezi Žižkovou branou a Havlíčkovým náměstím). Pozornost veřejnosti byla

při tom odváděna památkářstvím s jepičí perspektivou (nucené malování fasád a kontroly reklam po vzoru Disney Land).

4. Uškrcení města, rozbití na části nedomyšlenými a nedostatečně odlehými obchvaty (pod Žižkovem a silnicí od ČKD na Kaňk); následné odloučení Sedlce a Malína (a rozbití historického Schwarzenberského komplexu).
5. Zvrhlé preferování zájmu stavitelů obytných domků nad zbývajícími vyhlídkami na panorama města (např. silnice ze Sedlce na Kaňk).
6. Plýtvání ze zdrojů do dlouhodobě neperspektivních finančních investic (jakými jsou samostatná kutnohorská nemocnice a rekreační zařízení na sídlišti); naopak nedostatečná podpora vylepšení panelového bydlení, školám, kulturním zařízením a parkům s rekreačně-turistickým a demografickým potenciálem.
7. Opakovaně hrozící možnost realizace kýčovitých nápadů (jako nehistorická kašna na Palackého náměstí či zábavný park Na Rovinách naproti Barboře).
8. Nestabilita a krátkozrakost politického vedení města a jeho přílišný vliv na osudy Kutné Hory.

Představme si dále, že se Česká republika stala členem Evropské unie a již skončila přechodná období omezující pohyb pracovních sil, investic, trvalého pobytu a nákupu nemovitostí. Mizí etnická čistota a jako v celých našich dějinách, s výjimkou minulého půl století, pracuje, bydlí a vlastní zde nemovitosti více lidí, jejichž mateřštinou není čeština. Zemědělská výroba je podstatně omezena a krajina dostává ráz parkové, zatravněné a zalesněné oblasti. Průmyslová velkovýroba je stále více odsouvána do oblastí s již vyvinutými aglomeracemi a dopravními uzly. Místní průmysl je v dlouhodobém útlumu a přežívá jen díky spojení s jakž takž se udržujícím Kolínem s jeho lehkým průmyslem. Kolín se z kutnohorské perspektivy jeví jako průmyslové předměstí. (Z Kolína naopak Kutná Hora vypadá jako jeho kulturně-obytně-rekreační zázemí.) Kutná Hora však přežívá a do značné míry prosperuje díky celoevropskému (celosvětovému) zájmu o oblasti kulturně, historicky, krajinně a ekologicky hodnotné. Stává se pozvolna cílem turizmu, konání konferencí, zakládání vědeckých pracovišť, škol a administrativních center.

Díky otevřeným evropským a světovým možnostem, konkurenci a trvalým tlakům, nové generace postupně překonaly malost, krátkozrakost, chamtivost, zápecnictví a oprávněnou vzájemnou nedůvěru svých předků. Místo aby si navzájem záviděli a podráželi se, lidé pochopili, že úspěch v moderní společnosti je především výsledkem štěstí a vytrvalé práce a spolupráce. Vyplácí se důvěřovat a úspěšní občané jsou ceněni a využíváni k prospěchu společnosti. Tato změna mentality vytvořila základní předpoklad pro nový vývoj oblasti i města. Podařilo se najít mechanismy pro racionální řešení sporů a institucionalizovat spolupráci hospodářské a občanské společnosti s odbornou (úřednickou) správou. Tím byla umožněna dlouhodobá kontinuita cílů a dohledu nad jejich dosahováním, nezáviselí na krátkodobých povrchních nápadech a

změnách způsobených volebními obdobími, partajnictvím a úzkými místními či osobními zájmy.

Konečně jsme začali myslet široce a daleko dopředu. Středověké pojetí vzdáleností, příslušnosti a zájmů bylo překonáno a převládla moderní orientace dle fyzické, ekonomické a demografické členitosti času a prostoru. Výchozí jednotkou plánování a řízení rozvoje se stala oblast od Kouřimi k Železným horám a Českomoravské vrchovině, od Labe po Sázavu. Bylo přijato základní rozčlenění na dvě sféry: na sféru výrobní, ubytovací, zdravotnickou a nákupní, kde tržní a technologické síly převládají, a na sféru rekreační, kulturní, historickou a turistickou, která vyžaduje dlouhodobé administrativní řízení. O samostatný vývoj a současné sladování obou sfér pečovaly samosprávné orgány v úzké spolupráci s obchodními komorami a občanskými sdruženími. Prosadila se i představa, že oblastí dominuje trojměstí Čáslav - Kolín - Kutná Hora, které též své zájmy musí rozčlenit, sladit a vzájemně podporovat.

V této situaci bylo pro Kutnou Horu nejen možné, ale i výhodné zapojit se do světa přes Kolín a Čáslav dvěma silničními obchvaty. Jeden vedl mezi Přítokou a Miskovicemi kolem Kuklíku a kolínské nemocnice, druhý z Karlova za Malínem na rozšířenou kolínsko-čáslavskou dálnici. Tím se poddolované a zardoušené město zbavilo těžké nákladní dopravy. Karlovsko-malínský obchvat umožnil meziměstskou spolupráci a rozvoj kutnohorské průmyslově-nákupní-sídlíštní zóny, podpořené integrovaným vkladem inženýrských sítí a daňovými úlevami pro investory. Velká část historického města se stala klidnou pěší zónou, se zásobovací dopravou povolenou jen od půlnoci do šesti hodin ráno. Jádro bylo obklopeno velkými, z části podzemními z části nadzemními parkovišti pro osobní vozidla a autobusy (např. u Koliňáčku, Barbory, Klášteřa a za Starou poštou). Mezi nimi a nádražími, supermarkety, maloobchody, úřadními, školními, rekreačními a historickými budovami kolovala od rána do pozdního večera malá, ekologicky nezávadná (např. elektrifikovaná) vozidla.

Kutné Hoře se pěti strategickými a vytrvale pokračujícími zásahy nakonec přece podařilo vymanit se z osudu cíle tříhodinových autobusových zájezdů z Prahy:

1. Dohodou mezi radnicí, městským úřadem, obchodní komorou a občanskými sdruženími byl definován protokol pro jednotné, vstřícné, informativní a důstojné vytváření a následné udržování styků s významnými českými i zahraničními návštěvníky.
2. Společně byl též stanoven program systematického a trvalého financování a rozšiřování zábavní a kulturní nabídky pro obyvatele i návštěvníky. Nynější výběr expozic a výstav byl rozšířen o muzea alchymie a bylanské archeologie, o obměňovanou výstavu dějin Kutné Hory zabezpečenou Státním okresním archivem, o městský zookoutek a arboretum a o důl s expozicí středověkého hornictví. Často a spolehlivě se střídaly a opakovaly festivaly a pořady hudební, operní, divadelní, historické, vědecké, debatní a sportovní. Pokračovala nejen tradice Stříbření a Ortenovy Kutné Hory, kopaná a hokej byly

doplněny plaveckými, tenisovými, cyklistickými, jezdeckými a jinými turnaji. Události se konaly pravidelně a často v historických budovách a v parku pod Vlašským dvorem, jak bývalo zvykem. Tak se návštěvníci seznámili s turistickou a rekreační nabídkou města. Historické město bylo plno tzv. pastí na turisty, které tu návštěvníky udržely a tak přinesly druhotné výhody pro maloobchod, restaurace, penziony a hotely.

3. Město s podporou státu, místního průmyslu a soukromých investorů postavilo rozsáhlé, komfortní moderní konferenční a hotelové centrum. Kulturní zázemí zde již bylo. Pro vytvoření dostatečného rekreačního zázemí nebylo potřeba víc než zajistit spolupráci a koordinaci existujících koupališť, kluzišť, tenisových hřišť, kuželen a jezdeckých středisek. Bylo jen nutné vyčlenit nemnoho bezpečných stezek pro rekreační běh a cyklistiku a Na Rovinách zřídit golfové hřiště.
4. Největší úsilí, jak politické tak finanční, vyžádal záměr „Zvelebit a zpřístupnit veřejnosti Údolí Vrchlice“. Za tím účelem se spojily okolní obce a město a společně vytvořily Mikroregion Vrchlicko. S následnou velkou finanční podporou jak Evropské unie, českých ministerstev, národních organizací turistů apod., tak i zahraničních investorů a mikro-regionálních veřejných zdrojů byly postupně:
 - a) převedeny do veřejného vlastnictví nebo vyhrazeny pro veřejné účely vhodné úseky údolí;
 - b) vybudována integrovaná trasa pro pěší, cyklistickou a jezdeckou turistiku;
 - c) na různých místech této trasy zřízeny odpočinkové body s dětskými mini-hřišti, sportovními a tělocvičnými zařízeními pro mládež a dospělé, s plaváním a občerstvovací a kempinkovou infrastrukturou. Dotvořena byla i místa s potřebami pro geology, horolezce, speleology a jiné rekreační činnosti. Tato místa byla zpřístupněna automobilům pouze z odstavných parkovišť.
 - d) historické a krajinné bohatství oblasti bylo propojeno a zpřístupněno:
Žehušice, Kačina, Nové Dvory, Malín, Sedlec, historické jádro Kutné Hory, městský zoo-koutek a arboretum, Breurovy sady, Královská procházka, cesta po mlýnech a Velký rybník, Bylanka a Bylany (archeologie), Roztěž, Malešov (židovský hřbitov), Sion, Vysoká. Tato a podobná místa byla jednotlivě a systematicky vylepšena a dotvořena v kulturně rekreační zastávky.
5. Neopomenuta informačně a dopravně integrována byla místa jako Čáslav (muzea), Žleby, Kolín s muzeem (vynikající archeologie), synagogou a židovskými hřbitovy, Muzeum lidových staveb v Kouřimi, Posázaví (s historickou lokálkou), Sázavský klášter a Český Šternberk.

Nyní bylo již dost důvodů proč přednostně v Kutné Hoře bydlet, investovat, umísťovat vědecké a kulturní instituce, podniky, úřady a školy, konferovat a rekreovat se.

Vize máme všichni různé. Libuše prý viděla „město veliké“, Nostradamus Apokalypsu. Pokud bych předpokládal, že místní podmínky zůstanou stejné, má vize by byla pesimistická až katastrofická. I proto byla moje úvaha o tom, jaké podmínky by se musely změnit, aby se odehrál optimistický scénář. Kutná Hora se nedostala na seznam světového kulturního dědictví UNESCO náhodou nebo úspěšným politikařením. Po Praze je se svým okolím skutečně POTENCIÁLNĚ největším skvostem Česka. Tento klenot jsme zdělili my i svět. Doufám, že ho my nepromarníme. Dědictví minulosti lze zhodnotit, najdeme-li způsoby údržby a rozvoje odpovídající živé přítomnosti a budoucnosti.

Richard Jung